

STRENGTHENING THE MANAGEMENT OF THE FISCAL SYSTEM BY COMBATING TAX EVASION AND INCREASING THE DEGREE OF VOLUNTARY COMPLIANCE

CONSOLIDAREA MANAGEMENTULUI SISTEMULUI FISCAL PRIN COMBATEREA EVAZIUNII FISCALE SI SPORIREA GRADULUI DE CONFORMARE VOLUNTARĂ

¹ Platon Nicolae

doctor habilitat, conferențiar universitar, e-mail: platonanat@yahoo.com

² Turcanu Igor

doctorand, e-mail: igor.turcanu@sfs.md

^{1,2} ASEM, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Abstract. *Este bine cunoscut faptul că contribuabilii sunt predispuși să evite obligațiunile sale fiscale în raport cu statul. În consecință statul nu-și poate onora obligațiunile sale sociale și economice față de populație. Astfel, riscurile care survin din neachitarea taxelor și impozitelor, trebuie să fie abordate cu perseverență, pentru a contracara evaziunea fiscală.*

În aceste condiții, tratamentele de conformare voluntară trebuie să fie implementate prin mecanisme destinate identificării și reducerii permanente a riscurilor de încălcare a legislației fiscale de către contribuabili, prin convingerea acestuia referitor la avantajele conformării voluntare.

Această viziune a creat premise pentru autori de a studia mai aprofundat tematica conformării voluntare și de a formula anumite concluzii științific argumentate, cu scopul de sensibiliza factorii de decizie.

Cuvinte cheie: *conformare voluntară, evaziune fiscală, impozite, sistem fiscal, taxe.*

JEL: H21, H26

Actualitatea temei

Toți contribuabilii, indiferent de rolul lor în viața social-economică și politică a țării, trebuie să-și cunoască drepturile, obligațiile și consecințele, care vor rezulta din inacțiunile sau acțiunile culpabile de nerespectare a legislației fiscale în vigoare.

Sarcina civică a fiecărui contribuabil constă în onorarea obligațiilor fiscale în raport cu statul. Această obligațiune trebuie îndeplinită conștiincios și voluntar.

În aceste condiții, instituția statului abilitată cu funcții de percepere fiscală, trebuie să-și canalizeze toate eforturile în vederea informării contribuabilului despre necesitatea conformării voluntare și achitării impozitelor. Este extrem de important ca plătitorul de impozite și taxe să înțeleagă sarcinile fiscale pe care le are, să conștientizeze

importanța declarării corecte și achitării integrale a impozitelor și taxelor datorate bugetului public național pentru ca statul, la rândul său, să poată onora obligațiunile sale față de cetățenii săi.

Suntem de părerea că numai prin ridicarea nivelului de conformare voluntară Serviciul Fiscal de Stat poate obține rezultate bune în materie de percepere fiscală.

Reieșind din cele enunțate, considerăm că prevenirea evaziunii fiscale prin sporirea nivelului de conformare voluntară este o temă destul de actuală, care trebuie cercetată sub aspect științific.

Metode aplicate

La elaborarea prezentului articolul, autorii a utilizat 3 metode de cercetare, după cum urmează:

- *metoda cercetării fundamentale* care a permis: culegerea informației necesare, ce se referă la combaterea evaziunii fiscale și sporirea nivelului de conformare voluntară a contribuabililor, materializat prin creșterea colectării impozitelor și taxelor, investigarea aspectelor teoretice, care poartă un demers constructivist în demararea cercetărilor, bazându-se pe legile, principiile și categoriile logicii dialectice, rezultatul fiind formarea unor concluzii practice științific argumentate;

- *metoda cercetării aplicative*, care a avut ca sarcină furnizarea de date necesare pentru direcționarea activității practice, în vederea creșterii muncii metodice și transpunerea în formă operațională a unor idei.

- *metoda istoriografică*, care a fost utilă pentru punerea în lumină a celor mai importante cercetări științifice, culegeri de materiale și articole la tema conformării voluntare, fiind aplicată în special pentru cunoașterea, explicarea și înțelegerea subiectului de cercetare.

Scopul cercetării îl reprezintă investigarea unor aspectele ce țin de modul de colectare a mijloacelor financiare la Bugetul Public Național, axat pe combaterea evaziunii fiscale și creșterea nivelului de conformare voluntară a contribuabililor.

Suportul teoretico - metodologic al temei investigate este asigurat de lucrările savanților, specialiștilor și experților, care au efectuat cercetări în acest domeniu.

Rezultate. Cercetarea acestei teme va da posibilitate autorilor să formuleze anumite concluzii științifice la acest subiect, și ca urmare, să propună Serviciului Fiscal de Stat soluții și recomandări în vederea eficientizării administrării fiscale prin prisma combaterii evaziunii fiscale și creșterii nivelului de conformare voluntară a contribuabililor.

Introducere

Tendențele moderne aferente dezvoltării economice, sociale și tehnologice, vizează schimbarea naturii și complexității sarcinii de reglementare, precum și a contextului în care se desfășoară. Această schimbare se exprimă în mai multe moduri și implică mai multe nivele. Contribuabilii sunt, de exemplu, din ce în ce mai mobili și eventivi, crește accesul la tehnologii sofisticate și servicii care le permite să efectueze tranzacții complexe, atât în interiorul țării, cât și peste hotarele ei, să intre în zone de ambiguitate juridică, ce reprezintă tentații și posibilități de evaziune fiscală.

Emergența noilor riscuri devine o problemă majoră pentru Serviciul Fiscal de Stat în vederea identificării și înlăturării acestor riscuri. Astfel, Serviciul Fiscal de Stat se confruntă cu o dilemă: pe de o parte resurse de administrare fiscală sunt limitate pentru desfășurarea activităților, iar pe de altă parte cerințele față de această instituție sunt în creștere.

Contribuabilii, cetățenii, mass-media sunt în așteptarea îmbunătățirii permanente a calității serviciilor prestate de organul fiscal. Ei așteaptă ridicarea nivelului de transparență și de responsabilitate, diminuarea costurilor ce țin de administrarea fiscală, reducerea presiunii asupra contribuabililor onești.

Numai o administrare fiscală eficientă, capabilă să ofere servicii și asistență bazată pe tehnologii informaționale performante, constituită pe respectul și încrederea contribuabililor, datorate deservirii automatizate performante, profesionalismului angajaților și standardelor înalte de conduită – aceasta trebuie să fie viziunea unei instituții fiscale moderne.

Considerăm că Serviciul Fiscal de Stat trebuie se rezolve această problemă prin o abordare complexă bazată pe gestionarea riscurilor de conformare, astfel încât concentrarea să nu fie axată asupra contribuabililor onești, care își onorează în permanență obligațiunile fiscale, ci asupra contribuabililor pasibili de evaziune fiscală. Astfel, pentru contribuabilii care au decis ferm

să nu se conformeze (depistați în baza riscurilor), să se aplice pârghiile de conformare forțată – controlul fiscal, instituirea posturilor fiscale, încasarea forțată a restanțelor la buget.

Abordarea subiectului

Sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor și taxelor, a principiilor, formelor și metodelor de stabilire, modificare și anulare a acestora, prevăzute de Codul fiscal, precum și totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Astfel, printre funcțiile importante ale sistemului fiscal se regăsesc:

a) **funcția de mobilizare a resurselor bugetare**, care trebuie puse la dispoziția statului, necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice. Fiind cunoscut faptul că impozitele reprezintă o prelevare obligatorie a unei părți din veniturile și/sau averea contribuabililor persoane fizice și juridice, care trebuie puse la dispoziția statului, organul fiscal trebuie să-și canalizeze toate eforturile ca să realizeze acest obiectiv major. Această prelevare este nerambursabilă și nu presupune nici o contraprestație directă din partea statului, caracterul obligatoriu fiind impus de legislația fiscală care instituie impozitul;

b) **funcția economică stimulativă**, în scopul dezvoltării activităților economice, sporirii volumului veniturilor, creării de noi locuri de muncă, sporirii exportului etc. Toate aceste obiective pot fi atinse prin acordarea unor facilități fiscale cum ar fi: scutiri, reduceri, eșalonări sau amânări la plata unor obligații fiscale;

c) **funcția socială**, prin care se urmărește, pe de o parte, să se asigure o anumită protecție socială unor categorii de contribuabili persoane fizice care realizează venituri mai mici și au greutate materiale mai mari (copii sau alte persoane aflate la întreținere), iar pe de altă parte, să fie stimulați agenții economici care utilizează forța de muncă cu randament redus (persoane cu dezabilități etc.);

d) **funcția de control asupra economiei**, exercitată de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat și unitățile sale teritoriale, după caz, de compartimentele de specialitate ale autorităților administrației publice locale ori de alte autorități care sunt responsabile, conform legii, să administreze impozite, taxe, contribuții sau alte sume datorate Bugetului Public Național.

Profesorul universitar Georgeta Vintilă¹²[Vintilă G., 2006, pag.16] este de părerea că principalele trăsături care caracterizează sistemul fiscal, sunt:

➤ **universalitatea sistemului fiscal**, prevede includerea în sfera de cuprindere a impunerii a tuturor persoanelor care realizează venituri;

➤ **unitatea impunerii**, presupune ca stabilirea sarcinilor fiscale să se facă după criterii unitare pentru toți deținătorii aceluiasi obiect impozabil;

➤ **echitatea socială**, presupune că impozitele și taxele, trebuie să se facă potrivit justiției sociale, fără nici un fel de discriminare de ordin etnic, religios sau politic.

La fundamentarea politicii fiscale, în viziunea Profesorului universitar Tatiana Manole „*este necesar să fie luate în considerare și alegerea tipului și numărului de impozite, prin care statul urmează să-și asigure veniturile sale fiscale*”¹³[Manole T., 2016, pag.291]. În aceste condiții, necesitatea asigurării elasticității sistemului fiscal impune statele, de cele mai multe ori, să recurgă la o multitudine de impozite și taxe.

Impozitele și taxele impuse de stat pe departe nu sunt pe placul contribuabililor. De aceea orice posibilitate de a nu le achita în condiții legale sau mai puțin legale, va fi utilizată în permanență de contribuabili. În aceste condiții, cu siguranță va apărea riscul de evaziune fiscală.

Noțiunea de evaziune fiscală prezintă două sensuri: unul general și unul juridic. În opinia expertului în fiscalitate Ioana Maria Costea, **în plan general**, termenul „evaziune” desemnează **sustragerea de la o anumită obligație, indiferent de natura și sursa acestuia, iar în plan juridic preia sensul semantic general particularizat prin raportare la îndeplinirea unei obligații fiscale**¹⁴ [Costea I.M., 2011, pag.30]. Generic, evaziunea fiscală constă „într-o sustragere a contribuabililor de la plata obligațiilor față de bugetele publice, în totalitatea procedurilor licite

¹²Vintilă Georgeta. Fiscalitate. Metode și tehnici fiscale. București, editura Economică, 2006, pag 16, pp. 633, ISBN 973-709-246-0

¹³ Manole Tatiana. Managementul finanțelor publice. Chișinău editura Tehnica-Info, 2016, pag 291, pp. 803, ISBN 978-9975-63-401-4

¹⁴ Costea Ioana Maria. Optimizare fiscală. Soluții. Limite. Jurisprudență. București, editura C.H. Beck, 2011, pag. 30, pp. 310, ISBN 978-973-115-919-5

sau ilicite prin care cei interesați sustrag în tot sau în parte materia impozabilă obligațiunilor fiscale stabilite prin legile fiscale"¹⁵ [Hotca M., Dobrinoiu M., 2008, pag.238].

În **dreptul francez**, evaziunea fiscală (fraude fiscale) a fost definită ca: „*practică ilicită destinată a plăti mai puțin impozit, prin sustragerea ilegală de la legea fiscală, integral sau în parte a materiei impozabile, căreia ar trebui să i se aplice*”¹⁶ [Guillien R., Vincent J., 2001, pag.146].

În **dreptul italian**, evaziunea fiscală (evasione fiscale) indică „*conduita ilicită, sancționată de ordine juridică, ca atare de a evita în tot sau în parte o obligație fiscală*”¹⁷ [Ferraro A., 2006, pag.3].

În **dreptul spaniol**, evaziunea fiscală (fraude tributaria) se definește ca „*acțiune sau inacțiune dolosive sau din culpă cu un anumit grad de neglijență, care sunt calificate și sancționate ca atare de legea penală*”¹⁸ [Albi Ibanez E., 1990, pag.15].

În dreptul american, evaziunea fiscală (tax evasion) – este definită ca: „*efortul de a nu plăti taxe prin mijloace ilegale*”¹⁹, [Karlinsky S., Burton H., Blanthorne T., 2004, pag.14], „*neplata ilegală a taxelor datorate*”²⁰, [Campell Black H.(Coord.), 1991, pag.385], „*reprezentarea deliberată sau ascunderea adevăratului statut al afacerilor unui contribuabil față de autoritățile fiscale, în scopul de a reduce răspunderea lor fiscală, și include în particular declarații fiscale eronate*”²¹ [Joulfaian D., Rider M., 2008, pag.115].

În legislația Republicii Moldova, conform Codului Penal, articolul 244, evaziunea fiscală presupune „*inclusiunea intenționată în documentele contabile, fiscale și/sau financiare, inclusiv în cele electronice, a unor date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care nu au la bază operațiuni reale ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, fie prin tănuirea intenționată a unor obiecte impozabile, acte contabile, fiscale și/sau financiare, dacă suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal depășește 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei*”²² [Codul Penal al Republicii Moldova, 2002, nr.985].

Definiții mai cuprinzătoare au fost date în sensul de a considera evaziunea fiscală ca: „*rezultat al actelor sau omisiunilor, care pun obstacol în aplicarea legii fiscale*”²³, [Fernoux P., 1994, pag.1], „*veritabilă lipsă față de etica socială, fraudă fiscală este un delict fiscal și penal, care presupune reunirea unei intenții deliberate de a fraudă cu anumite elemente materiale*”²⁴ [Bienvenu J., Lambert T., 2010, pag.237].

Pornind de la premisa legislativă, propunem ca evaziunea fiscală să fie definită ca „*ansamblul infracțiunilor comise de persoane juridice și fizice - contribuabili, cu intenție*

¹⁵ Hotca M, Dobrinoiu M. Infracțiuni prevăzute în legi speciale: comentarii și explicații. București, Editura C.H. Beck, 2008, Vol. I, pag.238.

¹⁶ Guillien R., Vincent J. Lexique des termes juridiques, 15e Edition, Paris, Éditeur:Dalloz, 2001, p.146.

¹⁷ Ferraro A. elusione, evasione fiscale e riciclaggio nei rapporti internazionali. În revista „Dei doctori commercialist, 2006, nr.1, p.3.

¹⁸ Albi Ibanez E. Elusión y evasión fiscales: la investigación económica. În revista „Hacienda Publica Española”, 1990, nr.115, p.15.

¹⁹ Karlinsky S., Burton H., Blanthorne T. Perceptions of Tax Evasion as a Crime. În journal of Tax Research, 2004, vol.2., nr. 2, p.14.

²⁰ Campell Black H.(Coord.). Black' Law Dictionary, 6th Edition, Saint-Paul: West Publishing CO., 1991, p.385.

²¹ Joulfaian D., Rider M. Differential Taxation and Tax Evasion by Small Business. În American Law and Economic Review, 2008, nr.8, p.115.

²² Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2022, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74, la data de 14.04.2009.

²³ Fernoux P. Juraís classeur procédures fiscales. Fraude fiscale et contrôle fiscal. Paris, Éditeur: LexisNexis, 1994, p.1.

²⁴ Bienvenu J., Lambert T. Droit fiscal. Paris, Éditeur: Presses Universitaires de France – PUF, 4e édition, 2010, p.237, 456 pages.

premeditată, în vederea îndeplinirii frauduloase sau neîndeplinirii obligațiilor fiscale, cu scopul de a diminua veniturile fiscale la bugetul public național."

Pentru combaterea evaziunii fiscale este necesar de demarat diverse acțiuni din partea organului fiscal pentru a identifica potențialele riscuri și ale contracara. Contracarea riscurilor poate fi realizată doar printr-un program complex de acțiuni, care ar stimula conformarea voluntară a contribuabililor.

În opinia noastră, riscurile majore de neconformare voluntară sunt următoarele:

- riscuri generale;
- riscuri specifice;
- riscuri aferente contribuabililor mari;
- riscuri aferente TVA.

Schematic aceste riscuri sunt prezentate în **Figura 1**.

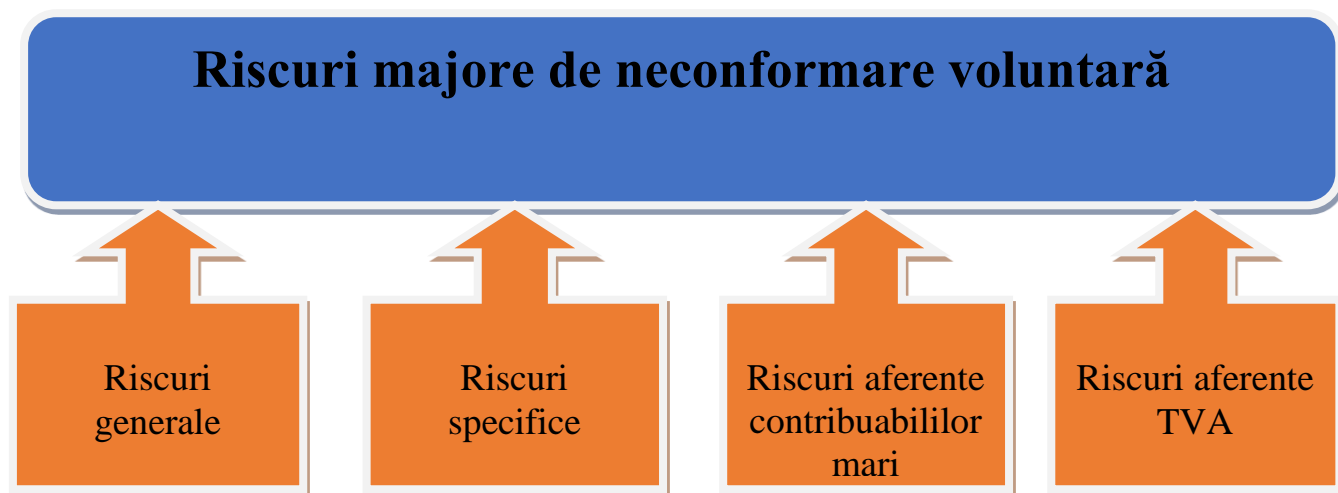

Figura 1. Identificarea riscurilor majore de neconformare voluntară

Sursa: Elaborată de autori în baza analizei datelor Serviciului Fiscal de Stat

Gestionarea riscurilor de conformare trebuie orientată spre promovare conformării fiscale, prin aplicarea celor mai simple și eficiente tratamente pentru atenuarea riscurilor de neconformare, iar automatizarea sistemului de selectare și evaluare a riscurilor, va contribui la asigurarea transparenței în activitatea de conformare aplicată de Serviciul Fiscal de Stat.

În Tabelul 1, este prezentată analiza riscurilor de neconformare voluntară.

Tabelul 1. Analiza riscurilor de neconformare voluntară

Nr.	Riscuri generale	Riscuri specifice	Riscuri aferente TVA	Riscuri aferente contribuabililor mari
1.	Neînregistrarea activității de întreprinzător	Diminuarea venitului	Înregistrarea tardivă ca subiect al impunerii cu TVA	Tranzacții fictive cu delievenți
2.	Neținerea evidenței contabile	Majorarea nejustificată a deducerilor și cheltuielilor	Cereri de restituire frauduloasă a TVA	Investiții nejustificate în mijloace fixe
3.	Ținerea evidenței contabile duble	Clasificarea greșită a veniturilor și cheltuielilor	Import masiv concomitent cu neachitarea TVA pe intern	Neconcordanța cifrei de afaceri cu plata obligațiilor fiscale
4.	Nedeclararea obligațiilor fiscale	Angajarea neoficială	Organizarea exporturilor fictive	Beneficierea neîntemeiată de facilități fiscale
5.	Neachitarea obligațiilor fiscale	Plata salariilor în plic		Încălcarea regulilor de formare a prețurilor la mărfurile social-importante
6.	Efectuarea pseudo-activității de întreprinzător	Falsificarea timbrelor de acciz și contrafacerea producției		

Sursa: Elaborată de autori în baza datelor Serviciului Fiscal de Stat

Menținerea încrederii în Serviciul Fiscal de Stat presupune în opinia noastră, informarea permanentă a contribuabililor privind politica și strategia de dezvoltare a acestei instituții. Organul fiscal trebuie să-și desfășoare activitatea în spiritul sloganului „Serviciul fiscal – în serviciul contribuabilului!”. Este important ca această instituție să-și stabilească ca scop instaurarea unui climat întemeiat pe încredere și respect reciproc în relația cu mediul de afaceri.

În vederea realizării acestei sarcini, în opinia noastră, urmează a fi implementate procese simple și transparente, care ulterior vor contribui la îmbunătățirea serviciilor prestate contribuabililor, cu scopul de a ridica nivelul deservirii contribuabililor, pentru ca aceștia să execute la timp și în volum deplin obligațiile fiscale.

Practica mondială arată că conformarea voluntară este cel mai eficient și ușor mod prin care se poate colecta veniturile bugetare, fiind procesul prin care contribuabili persoane fizice și juridice voluntar își declară și achită totalmente obligațiunile fiscale la bugetul public național. Noțiunea de conformare fiscală voluntară este prevăzută de Codul Fiscal al Republicii Moldova la titlul V și stipulează „calcularea corectă, raportare și achitare deplină și la timp la buget a obligației fiscale de către contribuabil în mod benevol”²⁵ [Codul Fiscal al Republicii Moldova, 2020, pag.77].

Este logic să ne adresăm întrebarea, ce prevede conformarea voluntară a contribuabililor și care ar fi modalitate de aplicare? În **Tabelul 2** propunem câteva modalități de conformare, cu consecințele de rigoare.

Tabelul 2. Tipurile de conformare

N/o	Tipuri de conformare	Caracteristici
1.	Conformare fiscală voluntară	Calculare corectă, raportare și achitare deplină și la timp la buget a obligației fiscale de către contribuabil în mod benevol.
2.	Conformare fiscală forțată	Conformarea fiscală a contribuabilului ca urmare a aplicării de către Serviciul Fiscal de Stat a măsurilor legale de constrângere
3.	Risc de neconformare fiscală	Posibilitatea cauzării de daune financiare bugetului public național, ca rezultat al activității desfășurate de către persoanele fizice și juridice prin evitarea achitării impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii
4.	Povară fiscală	Exprimă gradul în care contribuabilii suportă, pe seama rezultatelor obținute din activitatea lor, impozitele și taxele, instituite și percepute de către stat

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Serviciului Fiscal de Stat

Programul de conformare voluntară trebuie să prevadă politici de asistență și sprijin pentru contribuabilii care execută la timp și în volum deplin obligațiile fiscale, precum și politici de detectare și descurajare a contribuabililor care se eschivează conștient de la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, cu asigurarea sancționării inevitabile a acestora. În acest scop trebuie să se stabilească procedura de monitorizare a contribuabililor cu aplicarea tratamentelor de conformare voluntară și forțată.

Modul de conformarea voluntară propusă de autori prevede realizarea următoarelor acțiuni:

- asigurarea deservirii calitative a contribuabililor prin stabilirea unui dialog constructiv bazat pe încredere;

- micșorarea presiunii asupra contribuabililor onești;
- educarea și instruirea contribuabililor în spiritul conformării voluntare;
- asigurarea sporii nivelului de conformare voluntară.

În vederea realizării acțiunilor menționate, Serviciul Fiscal de Stat trebuie să demareze anumite acțiuni care ar contracara riscurile de neconformare fiscală, prin elaborarea așa - numitelor rapoarte de risc pe domenii. Rapoartele de risc pe domenii trebuie elaborate în baza datelor prezentate de contribuabili (dările de seamă, registre fiscale), de persoane terțe, inclusiv Ministerul

²⁵Codul fiscal al Republicii Moldova. Publicația periodică „Monitorul fiscal Fisc.md”, editura Bons Offices, 2020, pag. 77, pp. 410. ISSN- 1857-3991

Finanțelor, Serviciul Vamal, Biroul Național de Statistica, instituțiile financiare și a altor informații de care dispune și la care are acces Serviciul Fiscal de Stat.

Măsurile, acțiunile și procedeele utilizate de către Serviciul Fiscal de Stat aplicate contribuabililor trebuie să poarte un caracter de prevenire și anume:

1) Contactarea prin înmânarea scrisorilor de conformare.

În acest scop, funcționarul fiscal responsabil de realizarea procesului de monitorizare a contribuabililor va utiliza toate modalitățile disponibile de contactare a contribuabilului (prin intermediul scrisorilor, telefonului sau e-mailului etc.), documentând corespunzător acțiunile realizate. În cadrul discuțiilor funcționarul fiscal va informa contribuabilul referitor la prevederile legislației în vigoare, principalele riscuri presupuse în activitatea contribuabilului venind cu recomandările de rigoare.

2) Organizarea și desfășurarea ședințelor de conformare.

În cadrul acestor ședințe se va aduce la cunoștință că Serviciul Fiscal de Stat nu are ca scop sancționarea contribuabililor, dar instituirea unui cadru unitar al relațiilor de parteneriat în raport cu mediul de afaceri și cetățeni, bazat pe încrederea și susținerea reciprocă, ceea ce va condiționa reducerea considerabilă a cazurilor de încălcare a legislației fiscale și, respectiv, a sancțiunilor aplicate contribuabililor. Totodată, aceștia urmează a fi atenționați și avertizați despre răspunderea prevăzută de legislația în vigoare în cazul nerespectării prevederilor legale și/sau în rezultatul practicării activității de întreprinzător ilegale, sau tănuirii veniturilor. Aceste ședințe vor avea drept scop și prezentarea indicatorilor medii și analiza comparativă a contribuabililor din ramura (domeniul) analizată, informarea despre modificările și completările operate în legislația în vigoare. În cadrul ședințelor sectoriale desfășurate cu contribuabilii ce activează în același segment al economiei naționale, discuțiile vor purta un caracter de parteneriat, astfel încât să fie posibilă identificarea problemelor și soluțiilor prezentate de către reprezentanții mediului de afaceri.

3) Efectuarea vizitelor fiscale.

Vizitele fiscale vor avea drept scop explicarea legislației fiscale, cu caracter consultativ, și/sau stabilirea unor date de ordin general despre activitatea contribuabilului. Vizita fiscală trebuie să constituie un procedeu de instruire a contribuabililor și să reprezinte un instrument de preîntâmpinare și prevenire a posibilelor încălcări ale legislației fiscale și nu trebuie să constituie un element al controlului fiscal, dar o măsură de promovare a conformării voluntare a contribuabilului, privind respectarea legislației fiscale.

4) Identificarea riscurilor din sectorul administrat

În scopul monitorizării procesului de conformare a tuturor contribuabililor din teritoriile administrate, Serviciul Fiscal de Stat trebuie să asigure conformarea voluntară a contribuabililor din toate domeniile de activitate, cu utilizarea tuturor mijloacelor disponibile și orientarea eforturilor spre identificarea posibilelor riscuri din sectorul administrat. Această acțiune de conformare trebuie să aibă drept scop lărgirea bazei impozabile din teritoriul administrat, prin depistarea practicării activității ilicite de întreprinzător, altor încălcări ale legislației în vigoare, cu aplicarea măsurilor de încadrare a acestora în regimul legal. Suplimentar la segmentele de activitate stabilite Serviciul Fiscal de Stat trebuie să asigure examinarea permanentă a indicatorilor înregistrați (declarați) de către contribuabilii din sectorul de administrare, în scopul identificării riscurilor de neconformare fiscală. În acest scop SFS vor stabili care sunt zonele de risc de neconformare fiscală din sectorul administrat (piețe, centre comerciale, regiuni, etc.) fiind întreprinse acțiuni permanente de informare a contribuabililor din zonele respective, referitor la prevederile legislației în vigoare, organizarea de seminare colective sau individuale, efectuarea vizitelor fiscale. Ca urmare a aplicării măsurilor de prevenire, Serviciul Fiscal de Stat va efectua monitorizarea obligațiilor fiscale calculate și achitate. Astfel, asupra contribuabililor care nu sunt dispuși în continuare să se conformeze și fac acest lucru în mod conștient, asumându-și riscul în mod deliberat, va fi necesar de aplicat tratamente de conformare forțată, cum ar fi:

- efectuarea controalelor fiscale;
- aplicarea măsurilor de executare silită;

- plasarea posturilor fiscale.

Toate aceste activități vor avea drept scop majorarea nivelului de disciplină fiscală a contribuabililor, prin promovarea continuă a spiritului de conformare voluntară a contribuabililor la declararea și achitarea în termen a obligațiilor fiscale.

Ca consecință a celor relatate, considerăm că în scopul stabilirii și menținerii unor relații de încredere cu contribuabilii, educării fiscale a societății, Serviciul Fiscal de Stat trebuie să promoveze comunicarea directă, activă și personalizată cu contribuabilii prin intermediul: mass-media, panourilor informative, ședințelor de lucru, etc.

Concluzie

Pe viitor, controlul fiscal trebuie să aibă drept scop numai verificarea modului în care contribuabilul respectă legislația fiscală. În acest scop, sunt necesare aplicarea unor mecanisme și tehnici bine determinate, care să asigure conformarea comportamentului fiscal al contribuabilului pentru a nu tolera evaziunea fiscală.

De aceea, în opinia noastră, sarcina de bază a Serviciului Fiscal de Stat trebuie să se axeze pe promovarea continuă în rândul contribuabililor a conformării voluntare la prevederile legislației fiscale. Pentru a îndeplini această sarcină, trebuie utilizată o gamă largă de instrumente orientate în primul rând spre o deservire și tratare corectă a contribuabililor.

Considerăm, că obiectivele specifice care urmează a fi stabilite în contextul consolidării managementului conformării voluntare sunt următoarele:

- implementarea programului de conformare fiscală în scopul redirecționării potențialului de control pe acțiuni de conformare voluntară în vederea prevenirii și profilaxiei fraudelor fiscale;
- dezvoltarea metodologiei de evaluare a decalajului fiscal;
- identificarea și reducerea decalajului fiscal pentru cele mai relevante segmente ale economiei naționale;
- implementarea Strategiei de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari;
- reducerea fenomenului muncii nedeclarate;
- eficientizarea sistemului de management al riscurilor de neconformare;
- implementarea și dezvoltarea unui sistem automatizat de evaluare a riscurilor de neconformare fiscală;
- implementarea și dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat „Managementul cazurilor” cu toate modulele aferente;
- orientarea acțiunilor de control spre contribuabilii cu risc major de evaziune fiscală, inclusiv în scopul prevenirii și combaterii fenomenului muncii nedeclarate, depistarea fraudelor TVA și a tranzacțiilor fictive;

Astfel, aplicarea instrumentelor eficiente de gestionare a procesului de colectare a veniturilor, va favoriza dezvoltarea întregii societăți și va spori capacitatea statului de ași onora obligațiunile sale în raport cu populația țării.

BIBLIOGRAFIE

1. Albi Ibanez E. Elusión y evasión fiscales: la investigación económica. În revista „Hacienda Publica Española”, 1990, nr.115, p.15.
2. Bienvenu J., Lambert T. Droit fiscal. Paris, Éditeur: Presses Universitaires de France – PUF, 4e édition, 2010, p.237, 456 pages.
3. Campell Black H.(Coord.). Black' Law Dictionnary, 6th Edition, Saint-Paul: West Publishing CO., 1991, p.385.
4. Codul fiscal al Republicii Moldova. Publicația periodică „Monitorul fiscal Fisc.md”, editura Bons Offices, 2020, pag. 77, pp. 410. ISSN- 1857-3991
5. Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74, la data de 14.04.2009.
6. Costea Ioana Maria. Optimizare fiscală. Soluții. Limite. Jurisprudență. București, editura C.H. Beck, 2011, pag. 30, pp. 310, ISBN 978-973-115-919-5
7. Fernoux P. Jurais classeur procédures fiscales. Fraude fiscale et contrôle fiscal. Paris, Éditeur: LexisNexis, 1994, p.1.
8. Ferraro A. elusione, evasione fiscale e riciclaggio nei rapporti internazionali. În revista „Dei doctori commercialist, 2006, nr.1, p.3.
9. Guillien R., Vincent J. Lexique des termes juridiques, 15e Edition, Paris, Éditeur:Dalloz, 2001, p.146.

10. Hotca M, Dobrinou M. Infrafracțiuni prevăzute în legi speciale: comentarii și explicații. București, Editura C.H. Beck, 2008, Vol. I, pag.238.
11. Joulfaian D., Rider M. Differential Taxation and Tax Evasion by Small Business. În American Law and Economic Review, 2008, nr.8, p.115.
12. Karlinsky S., Burton H., Blanthorne T. Perceptions of Tax Evasion as a Crime. În Journal of Tax Research, 2004, vol.2., nr. 2, p.14.
13. Manole Tatiana. Managementul finanțelor publice. Chișinău editura Tehnica-Info, 2016, pag 291, pp. 803, ISBN 978-9975-63-401-4
14. Vintilă Georgeta. Fiscalitate. Metode și tehnici fiscale. București, editura Economică, 2006, pag 16, pp. 633, ISBN 973-709-246-0

ENTREPRENEURSHIP FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT, CURRENT PROBLEMS AND DIRECTIONS PROVIDING ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ, АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ

¹ **Mbole Mpacka Jesse**

Master in Economics, e-mail: jesse.mbole@yahoo.fr

² **Sychova Natallia**

PhD in Economics, Associated Professor, e-mail: nata_tsvetkova@gstu.by

^{1,2} *Sukhoi State Technical University of Gomel, Belarus, 246746, Kastrычніка Ave 48, rector@gstu.by*

Abstract. *In the current world where global economic crisis is now our everyday word, a lot of social problems as well as environmental issues. We sometimes have an impression that our world is the most sustainable one imaginable. Looking at reality, the exact opposite is true. Sustainable development is now seen as a war horse in order to overcome the current situations but the barriers appear still too intricate to address the solutions permanently and solidly.*

As the worldwide is in the search of improving the standards of living and creating wealth, looking for change and innovation, and good quality of life, etc. we acknowledge all businesses which are participating for the environmental, societal and economic progress and hence for radical changes in a sustainable way and we discourage and ban all the enterprises which are doing unsustainable business practices.

Based on documents and previous social, environmental articles and also, sustainable entrepreneurship has advanced our understanding on processes of discovery, creation, and exploitation of sustainability-oriented opportunities. This article is underlining in details all the current problems that the world is facing, and gives some solid directions and orientations to entrepreneurship for sustainable development.

Key words: *Corporate Social Responsibility, Economy, Entrepreneurship, Poverty, Sustainable development, Unemployment.*

JEL CLASIFICATION: *M14, A1, L26, P46, Q01, J64*

Nowadays, so many threats are menacing our world and have enormous impacts on our economy, our society and environment. Those threats are others due to our everyday bad utilization of resources or man-made disasters and others are due to natural disasters.

According to the United Nations report, "Billions of our citizens continue to live in poverty and are denied a life of dignity. There are rising inequalities within and among countries. There are enormous disparities of opportunity, wealth and power. Gender inequality remains a key challenge. Unemployment, particularly youth unemployment, is a major concern. Global health threats, more frequent and intense natural disasters, spiraling conflict, violent extremism, terrorism and related humanitarian crises and forced displacement of people threaten to reverse much of the development progress made in recent decades. Natural resource depletion and adverse impacts of environmental degradation, including desertification, drought, land degradation, freshwater scarcity and loss of biodiversity, add to and exacerbate the list of challenges which humanity faces. Climate change is one of the greatest challenges of our time and its adverse impacts undermine the ability of all countries to achieve sustainable development. Increases in global temperature, sea level rise, ocean acidification and other climate change impacts are seriously affecting coastal areas and low-lying coastal countries, including many least developed countries and small island